

31 Ekim 2024

Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Faaliyette Bulunan Girişimcilerin Yatırım Yükümlülüğü

4691 sayılı Kanunun Ek Madde 3 hükmü aşağıdaki gibi düzenlenmiştir:

“1/1/2022 tarihinden itibaren geçici 2 nci madde kapsamında yıllık beyanname üzerinden istisna edilen kazançları tutarı 2.000.000 Türk lirası ve üzerinde olan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından, bu tutarın yüzde üçü pasifte geçici bir hesaba aktarılır. Bu fıkra kapsamında aktarılması gereken tutar yükümlülüğü, yıllık bazda 100.000.000 Türk lirası ile sınırlıdır. Bu tutarın, geçici hesabın olduğu yılın sonuna kadar Türkiye’de yerleşik girişimcilere yatırım yapmak üzere kurulmuş girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması veya girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ya da bu Kanun kapsamındaki kuluçka merkezlerinde faaliyette bulunan diğer girişimcilere sermaye olarak konulması şarttır. Söz konusu tutarın ilgili yılın sonuna kadar aktarılmaması durumunda, bu Kanun kapsamında yıllık beyanname üzerinden istisna edilen kazançlar tutarının yüzde yirmisi, ilgili yılda yararlanılan gelir ve kurumlar vergisi istisnasına konu edilemez. Bu tutar nedeniyle zamanında alınmayan vergiler vergi ziyai cezası uygulanmaksızın tarh edilir. Cumhurbaşkanı bu fıkra da yer alan tutar ve oranları birlikte ya da ayrı ayrı sınırlıya kadar indirmeye, beş katına kadar artırmaya yetkilidir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.”

Buna göre, Kanun maddesi uyarınca, yıllık gelir/kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden istisna edilen kazanç tutarının %3'lük kısmı yatırım yükümlülüğüne tabi tutulmuştur. Bu yükümlülüğe ilişkin ayrıntılı açıklamalar aşağıda maddeler halinde yapılmıştır.

1- Söz konusu yatırım yükümlülüğünün oluşması için 4691 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesi kapsamındaki istisna kazanç tutarının, 2.000.000 TL ve üzerinde olması gerekir. İlgili yıl beyannamesinde, istisna konusu yapılan tutarın 2.000.000 TL altında olması veya istisna konusu faaliyetin zararlı sonuçlanması halinde yatırım yükümlülüğü oluşmayacaktır.

2- Yatırım yükümlülüğü tutarı yıllık gelir/kurumlar beyannamesi üzerinden 4691 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesi kapsamında istisna edilen kazanç tutarının %3 kısmı kadardır. Ancak aktarılması gereken tutar yükümlülüğü, yıllık bazda 100.000.000 TL ile sınırlıdır.

3- Bu %3'lük kısım pasifte geçici bir hesaba aktarılır ve geçici hesabın olduğu yılın sonuna kadar yatırım yapılması şarttır.

4- Yatırımın Türkiye’de yerleşik girişimcilere yatırım yapmak üzere kurulmuş girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması veya girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ya da 4691 sayılı Kanun kapsamındaki kuluçka merkezlerinde faaliyette bulunan girişimcilere sermaye olarak konulması gerekir.

Bilgener Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.

Buyaka İş Merkezi
Kule: 2 No: 22
34771 Ümraniye/ İstanbul

+90 216 651 4 651
info@bilgener.com
bilgener.com

Bilgener sahip olduğu yerel uzmanlığı, faaliyete başladığı 1995 yılından beri kazandığı tecrübe ile ahenkli bir şekilde birleştiren Türkiye’nin öncü profesyonel hizmetler sağlayıcı grubudur.

Bilgener’in temel hedefi; Türkiye’de faaliyette bulunan yerel ve global girişimcilerin operasyonel olarak ihtiyaç duydukları üst düzey vergi, denetim ve danışmanlık hizmetlerini tek bir noktadan sunmak suretiyle işlerini daha verimli ve sağlıklı bir şekilde yürütmelerine yardımcı olmaktır.

Bilgener, müşterilerinin sınır ötesi muhasebe, denetim, vergi ve danışmanlık ihtiyaçlarına hizmet eden lider profesyonel hizmet firmalarının oluşturduğu Londra merkezli uluslararası bir birlik olan Morison Global’ in 2002 yılından beri Türkiye bağımsız üyesidir.

Yazar:

Abdullah BAYRAK
Yeminli Mali Müşavir

5- Söz konusu tutarın ilgili yılın sonuna kadar aktarılmaması durumunda, 4691 sayılı Kanun kapsamında yıllık beyanname üzerinden istisna edilen kazanç tutarın %20'si, ilgili yılda yararlanılan gelir/kurumlar vergisi istisnasına konu edilemez. Bu tutar nedeniyle zamanında alınmayan vergiler vergi ziyai cezası uygulanmaksızın tarh edilir.

6- Bu düzenleme kapsamında olan mükelleflerin, şartları sağlamaları halinde 5520 sayılı Kanununun 10/1-g ve 4691 sayılı Kanununun geçici 4'üncü maddeleri ile 5520 sayılı Kanununun 5/1-a maddesinde belirtilen avantajlardan yararlanmasında bir engel bulunmamaktadır.

Örnek: Teknoloji Geliştirme Bölgesinde faaliyette bulunan (A) Ltd. Şti.'nin farklı durumlardaki 2023 yılı yatırım yükümlülüğü aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

2023 Hesap Dönemi	1. Durum	2. Durum	3. Durum
Teknoloji geliştirme bölgesi dışındaki kazancı (A)	2.000.000	2.000.000	-3.000.000 (Zarar)
Teknoloji geliştirme bölgesindeki kazancı (B)	2.500.000	1.500.000	2.500.000
Ticari bilanço karı (C=A+B)	4.500.000	3.500.000	-500.000 (Zarar)
Teknoloji geliştirme bölgesi kazanç istisnası (D=B)	2.500.000	1.500.000	2.500.000
Kurumlar vergi matrahı (E=C-D)	2.000.000	2.000.000	-
Gelecek Yıla Devreden Zarar	-	-	3.000.000
Yatırım Yükümlülüğü Tutarı (F=D*%3)	75.000	-	75.000

Buna göre, 1. ve 3. Durumda 4691 sayılı Kanununun geçici 2'nci maddesi kapsamındaki istisna kazanç tutarı 2.000.000 TL ve üstünde olması sebebiyle yatırım yükümlülüğü oluşacaktır. Diğer yandan, 3. Durumda olduğu gibi kurumun diğer faaliyetlerinin zararlarla sonuçlanmış olması bu yükümlülüğü ortadan kaldırmayacaktır.

2. Durumda ise istisna kazanç tutarının 2.000.000 TL'nin altında olması sebebiyle yatırım yükümlülüğü doğmayacaktır.

Muhasebe Kayıtları

Teknoloji Geliştirme Bölgesinde faaliyette bulunan (A) Ltd. Şti., 2023 yılı yıllık kurumlar vergisi beyannamesinde 4691 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesi kapsamında 2.500.000 TL tutarında kazanç istisnası beyan etmiştir. Buna göre, işletmenin %3'lük ($75.000=2.500.000 \times \%3$) yatırım yükümlülüğüne ilişkin yevmiye kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır.

Yatırım yükümlülük tutarının geçici hesaba alınması

570- Geçmiş Yıllar Karları	75.000,00
549- Özel Fonlar	75.000,00
-549.01- Özel Fonlar- 4691 sayılı Kanun Yatırım Yükümlülüğü	75.000,00

Yatırım yükümlülüğün yerine getirilmesi

240- Bağlı Menkul Kıymetler/ 242- İştirakler	75.000,00
- 240.01/ 242.01- 4691 sayılı Kanun Yatırım Yükümlülüğü	75.000,00
102- Bankalar	75.000,00

Saygılarımızla,

BİLGENER